

**Jean Sibeliuksen Koottujen
teosten toimituskunta**

15.3.1997

Toimintakertomus vuodelta 1996

Hankkeen käynnistyminen

Vuosi 1996 oli Jean Sibeliuksen Koottujen teosten kriittisen laitoksen (Kritische Gesamtausgabe) julkaisuhankkeen ensimmäinen toimintavuosi. Maisteri Jukka Tiilikainen aloitti työnsä 1.2.1996 ja dosentti Kari Kilpeläinen 1.8.1996. Hanke julkistettiin Sibeliusakatemiassa järjestetyssä tilaisuudessa 14.5.1996. Julkaisuhanketta esiteltiin myös näyttelyssä *Sibelius yksin kansiin*, joka oli esillä Helsingin yliopiston kirjastossa 1.6.-15.9.1996.

Hankkeen rahoitus on järjestetty neljän ensimmäisen vuoden osalta siten, että opetusministeriö maksaa 600 000 markan vuotuisesta rahoitustarpeesta puolet ja liitteessä luetellut yksityiset rahastot erikseen sovitun maksusuunnitelman mukaan toisen puolen. Teossarjan kustantaja vastaa painatuksen ja nuotinpiirtämisen kustannuksista. Ensimmäisen vuoden kokonaisrahoituksen tarpeeksi oli arvioitu 450 000 mk, mistä opetusministeriö rahoitti 300 000 mk.

Helsingin yliopiston kirjasto on asettanut käytettäväksi hankkeen tarvitsemat tilat.

Hankkeen organisaatio

Hankkeen vastuuorganisaatioina toimivat Sibelius-Seura r.y. ja Helsingin yliopiston kirjasto, joka vastaa hankkeen käytännön toteutuksesta. Teossarjan kustantajana toimii Breitkopf & Härtel (Wiesbaden).

Teossarjalla on tieteellinen toimitus ja hankkeen toteutuksesta vastaava

toimituskunta. Näiden elinten kokoonpano oli seuraava:

Tieteellinen toimitus:

professori *Fabian Dahlström*, päätoimittaja
dosentti *Kari Kilpeläinen*
apulaisprofessori *Veijo Murtomäki*

Toimituskunta:

professori *Fabian Dahlström*
professori *Tuomas Haapanen*
kustannustoimittaja *Eva-Maria Hodel*
professori *Esko Häkli* (pj.)
maisteri *Matti Ilmanen*
apulaisprofessori *Erkki Salmenhaara*
professori *Eero Tarasti*

Toimituskunta on kokoontunut kahdesti, tieteellinen toimitus useammin.

Toimitustyö

Toimitustyö käynnistyi rahoituspäätösten lykkäytymisen takia arvioitua myöhemmin. Työ on sen jälkeen edennyt suunnitelmien mukaan. Ensimmäiseksi ilmestymään suunnitellun laulujen ensimmäisen niteen työ on valmistunut lähetettäväksi nuotin piirtäjälle. Toinen sinfonia valmistuu piirtämiskuntoon keväällä 1997.

Ensimmäiseen toimintavuoteen on sisältynyt varsinaisen tutkimustyön ohella monia käynnistysvaiheeseen liittyviä tehtäviä. Kysymyksistä useimmat on ratkaistava jo aloitusvaiheessa, jotta teossarjassa noudatettava käytäntö olisi alusta loppuun yhdenmukainen. Kysymyksistä on aiheellista mainita seuraavat kolme:

1. Julkaisun kannalta on kehitettävä tarkoituksenmukainen esitysmuoto, jotta lähteiden kuvailu ja kommentaarit voidaan laatia yhtäältä mahdollisimman informatiivisesti ja tehokkaasti, toisaalta niukasti ja taloudellisesti. Koska julkaisun pääkielenä on englanti, on samassa yhteydessä ollut ratkaistava se, millaista englanninkielistä perusterminologiaa julkaisussa tullaan käyttämään. Valmistelutyöstä on

vastannut Jukka Tiilikainen yhteistyössä kustantajan kanssa. Toimitus on kokonaisuudessaan käsitelty kysymyksiä useaan otteeseen.

2. Sibeliuksen alkuperäiskäsikirjoitusten musiikillisen kirjoitustavan selvittäminen on perusedellytys koko työn onnistumiselle. Sekä yksinlaulujen niteen että erityisesti toisen sinfonian yhteydessä on käynyt ilmi, että Sibeliuksen musiikkikäsikirjoituksia ei voida ymmärtää samalla tavalla kuin mitä tahansa standardisoitua notaatiota. Sibeliuksella oli oma tapansa kirjoittaa, ja tämän tavan yksityiskohtainen selvittäminen on edellytyksenä sille, että hänen teoksensa voidaan toimittaa painokuntoon hänen tarkoittamassaan muodossa. Kysymys on erityisen merkityksellinen sen takia, että tähän mennessä painettuina ilmestyneiden nuottien kopistit ja kaivertajat eivät ole tunteneet Sibeliuksen käytäntöä, minkä takia painetuissa laitoksissa on lukuisia tästä syystä syntyneitä puutteita ja suoranaisia virheitäkin.

3. Ohjeiston laatiminen toimitustyölle on pitkäkestoisen hankkeen yhtenäisyyden ja johdonmukaisuuden perusedellytyksiä. Ohjeiston laatimisen yhteydessä on jouduttu ratkaisemaan suuri määrä sekä periaatteellisia että käytännöllisiä kysymyksiä koko hanketta silmällä pitäen. Ohjeet (guidelines) mahdollistavat myös muitten kuin projektissa vakinaisesti työskentelevien tutkijoiden käytön toimitustyössä. Tällaista tarvetta saattaa syntyä erityisesti, kun hankkeessa halutaan käyttää hyväksi ulkomaisia asiantuntijoita.

Ohjeiston luonnoksen ovat laatineet Kari Kilpeläinen ja Jukka Tiilikainen, jotka ovat myös tässä asiassa olleet yhteydessä kustantajan kanssa. Ohjeistoa joudutaan muokkaamaan vielä suhteellisen pitkään sitä mukaa kuin käsiteltävästä aineistosta nousee esille uusia kysymyksiä.

Ulkopuoliset yhteydet

Toimitus (Dahlström, Kilpeläinen, Tiilikainen) ovat tutustuneet paikan päällä Kööpenhaminassa Carl Nielsen -edition toimituksen työskentelyyn 29.8.-1.9.1996. Matkalla neuvoteltiin toimitusperiaatteiden ohella toimitustyön ohjeiston laatimisesta ja saatiin varmuus siitä, että Carl Nielsen -edition ohjeisto saadaan Sibelius-edition käyttöön kohta, kun teksti on riittävän viimeistellyssä asussa.

Yksinlaulujen niteen toimitustyön yhteydessä on käytetty apuna esittäviä taiteilijoita Ilmo Ranta ja Gustav Djupsjöbacka. He ovat suhtautuneet hankkeeseen suurella kiinnostuksella ja asettaneet asiantuntemuksensa auliisti toimituksen käyttöön.

Kari Kilpeläinen antoi nuottieditointiin liittyvää opetusta Sibelius-Akatemiassa sekä kevät- että syyslukukaudella. Opetus liittyy pyrkimykseen varmistaa koulutetun toimittajavoiman rekrytointipohjaa projektin myöhempiä tarpeita ajatellen.

Suunniteltu aikataulu

Tarkoituksena on, että ensimmäinen painettu nide ilmestyisi vuoden 1997 lopussa ja toinen kevättalvella 1998.

Liite

Jean Sibeliuksen Koottujen teosten kriittisen laitoksen rahoittamiseen 1996-1999 osallistuvat rahastot

Niilo Helanderin säätiö

Koneen säätiö

Konstsamfundet

Alfred Kordelinin rahasto

Suomen kulttuurirahasto

Svenska folkskolans vänner

Svenska kulturfonden

Jenny ja Antti Wihurin rahasto